

تعداد سوالات: ۲۲ گویه

سوالات معکوس: ندارد

شیوه نمره گذاری: دارد

تحلیل بر اساس میزان نمره پرسشنامه: دارد

تعریف مفهومی: دارد

زیرمقیاس یا مؤلفه: دارد

روایی: دارد

پایایی: دارد

منبع: دارد

## تعریف مفهومی و عملیاتی

### تعریف مفهومی:

وابستگی به هوش مصنوعی به عنوان یک سازه روانشناختی چندبعدی تعریف می‌شود که به مجموعه احساسات ناآرامی در فقدان هوش مصنوعی، اتکای افراطی به آن برای انجام تکالیف، کاهش تمایل به تفکر مستقل و از دست دادن کنترل بر میزان استفاده از این فناوری اطلاق می‌گردد و در چهار بُعد وابستگی هیجانی، وابستگی کارکردی، وابستگی شناختی و از دست دادن کنترل قابل مفهوم‌سازی است (وو و همکاران، ۲۰۲۶).

### تعریف عملیاتی:

وابستگی به هوش مصنوعی نمره‌ای است که فرد از پاسخگویی به ۲۲ گویه این پرسشنامه کسب می‌کند. این نمره در چهار مؤلفه زیر نیز قابل محاسبه است. مؤلفه‌ها و سوالات مربوط به هر مؤلفه به صورت زیر است:

➤ مؤلفه وابستگی هیجانی (محوریت احساس ناآرامی، اضطراب و نیاز عاطفی به هوش مصنوعی در تحصیل) با ۵ گویه: سوالات ۱ تا

۵

➤ مؤلفه وابستگی کارکردی (محوریت اتکای افراطی به هوش مصنوعی برای انجام تکالیف و سازمان‌دهی محتوا) با ۶ گویه: سوالات ۶ تا

۱۱

➤ مؤلفه وابستگی شناختی (محوریت کاهش تمایل به تفکر مستقل و سپردن قضاوت و تصمیم‌گیری به هوش مصنوعی) با ۵ گویه:

سوالات ۱۲ تا ۱۶

➤ مؤلفه از دست دادن کنترل (محوریت ناتوانی در کاهش یا متوقف کردن استفاده از هوش مصنوعی و میل شدید به آن) با ۶ گویه:

سوالات ۱۷ تا ۲۲

#### سوالات پرسشنامه

| ردیف | سوال                                                                                                                             | کاملاً مخالفم | کاملاً موافقم | مخالقم | نظری ندارم | موافقم | کاملاً موافقم |
|------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------|--------|------------|--------|---------------|
| ۱    | بدون کمک هوش مصنوعی احساس ناآرامی یا ناامنی می‌کنم.                                                                              |               |               |        |            |        |               |
| ۲    | استفاده از هوش مصنوعی برای کمک به درس‌هایم به من احساس آرامش و راحتی می‌دهد.                                                     |               |               |        |            |        |               |
| ۳    | اگر نتوانم در تحصیل از هوش مصنوعی استفاده کنم، مضطرب و ناامید می‌شوم.                                                            |               |               |        |            |        |               |
| ۴    | هرگاه با مسئله دشواری روبه‌رو می‌شوم، اولین واکنشم این است که امیدوار باشم هوش مصنوعی کمک کند؛ در غیر این صورت احساس تنش می‌کنم. |               |               |        |            |        |               |
| ۵    | تعامل با هوش مصنوعی (مثلاً از طریق گفت‌وگوی متنی) تجربه‌ای دلپذیر است و به من احساس حمایت می‌دهد.                                |               |               |        |            |        |               |
| ۶    | تقریباً همه تکالیف تحصیلی‌ام را به هوش مصنوعی واگذار می‌کنم، چون آن‌ها را سریع‌تر و بهتر از من انجام می‌دهد.                     |               |               |        |            |        |               |
| ۷    | برای افزایش کارایی یادگیری‌ام به قابلیت‌های هوش مصنوعی، از جمله ارائه پاسخ و پیشنهاد نگارشی، تکیه می‌کنم.                        |               |               |        |            |        |               |
| ۸    | دیگر بدون کمک هوش مصنوعی نمی‌توانم تکالیف تحصیلی پیچیده را انجام دهم.                                                            |               |               |        |            |        |               |
| ۹    | ترجیح می‌دهم جمع‌آوری اطلاعات و سازمان‌دهی محتوا را به جای انجام کامل آن توسط خودم، به هوش مصنوعی واگذار کنم.                    |               |               |        |            |        |               |
| ۱۰   | در تحصیل، بیش از حد به پاسخ‌ها یا راه‌حل‌های آماده هوش مصنوعی تکیه می‌کنم.                                                       |               |               |        |            |        |               |
| ۱۱   | بدون پشتیبانی هوش مصنوعی در تحصیل احساس ناتوانی می‌کنم.                                                                          |               |               |        |            |        |               |
| ۱۲   | اغلب بدون اینکه ابتدا خودم فکر کنم، مستقیماً از هوش مصنوعی پاسخ می‌خواهم.                                                        |               |               |        |            |        |               |
| ۱۳   | پس از استفاده از هوش مصنوعی، توانایی‌ام در تحلیل و حل مستقل مسئله کاهش یافته است.                                                |               |               |        |            |        |               |
| ۱۴   | وقتی با چالشی تحصیلی روبه‌رو می‌شوم، به جای تلاش برای اندیشیدن به آن به‌تنهایی، به هوش مصنوعی تکیه می‌کنم.                       |               |               |        |            |        |               |
| ۱۵   | پس از استفاده طولانی‌مدت از هوش مصنوعی، تمایلم به تفکر مستقل کمتر شده است و ترجیح می‌دهم هوش مصنوعی کار را انجام دهد.            |               |               |        |            |        |               |
| ۱۶   | عادت کرده‌ام به جای اعتماد کامل به قضاوت خودم، بگذارم هوش مصنوعی برایم قضاوت و تصمیم‌گیری کند.                                   |               |               |        |            |        |               |
| ۱۷   | سعی کرده‌ام استفاده‌ام از هوش مصنوعی را کم کنم، اما هرگز برای مدت طولانی موفق نبوده‌ام.                                          |               |               |        |            |        |               |
| ۱۸   | وقتی شروع به استفاده از هوش مصنوعی می‌کنم، اغلب حتی پس از صرف زمان زیاد، متوقف شدن برایم دشوار است.                              |               |               |        |            |        |               |

|    |                                                                                                                      |  |  |  |  |
|----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|
| ۱۹ | می دانم نباید بیش از حد به هوش مصنوعی تکیه کنم، اما نمی توانم خودم را کنترل کنم.                                     |  |  |  |  |
| ۲۰ | تقریباً هیچ کنترلی بر دفعات و مدت استفاده ام از هوش مصنوعی ندارم.                                                    |  |  |  |  |
| ۲۱ | می توانم تکالیف را بدون هوش مصنوعی انجام دهم، اما باز هم نمی توانم در برابر استفاده از آن مقاومت کنم.                |  |  |  |  |
| ۲۲ | اگر مدتی از هوش مصنوعی استفاده نکنم، میل شدیدی به استفاده از آن پیدا می کنم و گاهی حتی بی حوصله و تحریک پذیر می شوم. |  |  |  |  |

## شیوه نمره گذاری

این پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت تنظیم شده است.

## شیوه نمره گذاری پرسشنامه

| عنوان  | کاملاً مخالفم | مخالفم | نظری ندارم | موافقم | کاملاً موافقم |
|--------|---------------|--------|------------|--------|---------------|
| امتیاز | ۱             | ۲      | ۳          | ۴      | ۵             |

## تحلیل بر اساس میزان نمره پرسشنامه

| سطح      | دامنه نمرات | تفسیر                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------|-------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| حد پایین | ۲۲ تا ۵۱    | نمرات در این محدوده نشان دهنده وابستگی پایین فرد به هوش مصنوعی است. چنین فردی در نبود هوش مصنوعی احساس ناآرامی نمی کند، به طور افراطی به آن برای انجام تکالیف تکیه نمی کند و کنترل خوبی بر میزان استفاده از آن دارد.                                                     |
| حد متوسط | ۵۲ تا ۸۱    | نمرات در این محدوده بیانگر وابستگی متوسط فرد به هوش مصنوعی است. چنین فردی در برخی موقعیت ها به هوش مصنوعی نیاز دارد و ممکن است در شرایط خاص احساس ناآرامی یا نیاز به آن را تجربه کند اما این وابستگی در سطحی نیست که بر استقلال شناختی او تأثیر منفی جدی بگذارد.         |
| حد بالا  | ۸۲ تا ۱۱۰   | نمرات در این محدوده حاکی از وابستگی بالا و شدید فرد به هوش مصنوعی است. چنین فردی در نبود این فناوری احساس ناآرامی شدید می کند، به طور افراطی به آن برای انجام تکالیف تکیه دارد، تمایل به تفکر مستقل او کاهش یافته و کنترل خود را بر میزان استفاده از آن از دست داده است. |

## روایی و پایایی پرسشنامه

### روایی:

در این پرسشنامه، روایی به این معناست که ابزار اندازه گیری تا چه حد توانایی سنجش صفت مورد نظر را داشته و از محتوای مناسبی برخوردار است (سرمد و همکاران، ۱۳۹۰). وو و همکاران (۲۰۲۶) در تحقیق خود برای بررسی روایی پرسشنامه وابستگی به هوش

مصنوعی از روایی سازه (تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی) استفاده کردند و واریانس تبیین شده در تحلیل عاملی اکتشافی ۷۸/۶۲ درصد و شاخص KMO برابر ۸۹۳/۰ به دست آمد. با توجه به اینکه این مقدار در سطح قابل قبول قرار دارد، روایی پرسشنامه مورد تایید قرار می گیرد.

#### پایایی:

قابلیت اعتماد و ثبات درونی یک ابزار سنجش به این معناست که نتایج حاصل از آن در شرایط مشابه تکرارپذیر باشد (سرمد و همکاران، ۱۳۹۰). وو و همکاران (۲۰۲۶) در تحقیق خود برای بررسی پایایی پرسشنامه وابستگی به هوش مصنوعی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده کردند و نمره ضریب آلفای کرونباخ ۸۷/۰ به دست آمد. با توجه به اینکه این مقدار بیشتر از ۷/۰ است، پایایی پرسشنامه مورد تایید قرار می گیرد.

---

#### منابع

سرمد، زهره، بازرگان، عباس و حجازی، الهه (۱۳۹۰). روش های تحقیق در علوم رفتاری. تهران: نشر آگاه.

Wu, H., Ni, H., Luo, W., & Wu, T. (۲۰۲۶). Development and validation of the AI dependence scale for Chinese undergraduates and a preliminary exploration. *Frontiers in Psychology*, ۱۶, Article ۱۷۲۵۳۹۳.

<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1725393>